

Zámek Bílovec

Bílovec, okr. Nový Jičín, Moravskoslezský kraj
Středověk – novověk (15.–18. století)

 0,02 km

Navigační bod: N 49°45'19.80",
E 18°0'59.85"

Přístup: V jižní části historického jádra města.

Význam: Příklad památkového objektu, jehož historii i stavebněhistorický vývoj postupně objasňují archeologické výzkumy a stavebněhistorické průzkumy.

Historie: Město Bílovec (*Woogstadt*; *Wagstadt* – „Vokovo město“) bylo založeno pravděpodobně mezi lety 1316–1323 Vokem V. z Kravař jako hospodářské centrum severovýchodní části rozsáhlé domény, kterou páni z Kravař vybudovali na počátku 14. století na pomezí Moravy a Opavska. Ve 2. polovině 15. století získali bílovecké panství páni z Vladěninína (Fulštejna). Opevněné sídlo neznámé podoby, situované při hradbách v jihovýchodním koutě města, existovalo patrně již v první čtvrtině 15. sto-

letí (*duom w Bielowczy* uvedený k 12. září 1424 jako součást věna přemyslovské princezny Anežky, dcery vévody Přemka Opavského). Tuto zprvu asi jen jednoduchou tvrz rozvinuli do formy městského hradu mezi lety 1464 a 1543 Vladěninští z Fulštejna

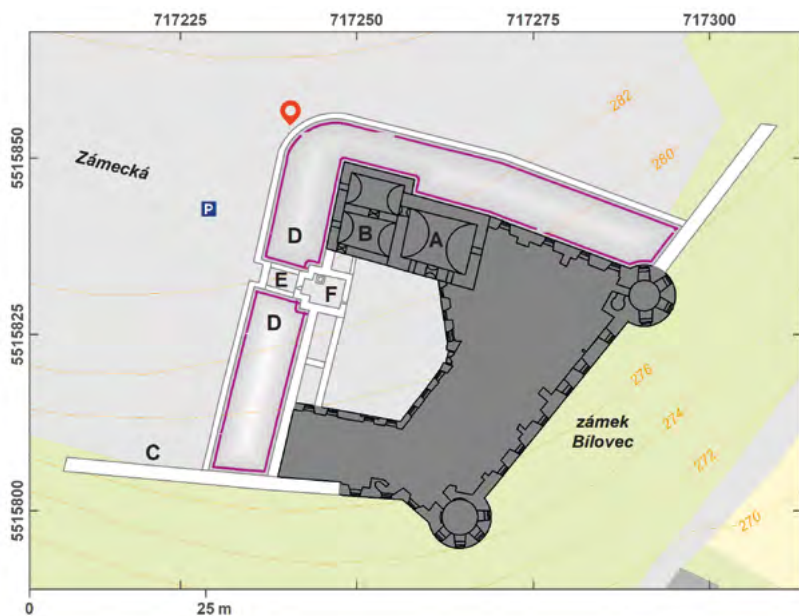
↑ Jeden z fragmentů renesančních stavebních článků nalezených v barokních stavebních planýrkách. Foto J. Tůmová

← Archeologicky odkryté pozůstatky hradní brány s druhotně vloženým klenutým suterénem.
Foto F. Kolář

(hrad v dochovaných písemných prame-
nech figuruje k letům 1515 a 1543). V po-
slední čtvrtině 16. století objekt přestavěl
další z majitelů bíloveckého panství Ber-
nard Pražma z Bílkova, příp. jeho syn Ka-
rel, do podoby čtyřkřídleho renesančního
zámku, který po skončení třicetileté války
přšel do držení rodu Sedlnických z Choltic,
jehož příslušníci zde sídlili až do roku 1945.
Po ničivém požáru města v roce 1729 byl za
Václava Karla Sedlnického z Choltic zámek
barokně přestavěn, přičemž bylo zbořeno
jeho západní křídlo a objekt tak dostal
dnešní trojkřídlovou dispozici. V souvislosti
s událostmi na konci 2. světové války zá-
mek vyhořel, po opravě sloužil jako sklad
n. p. Zdravotnické zásobování. Nyní je vlast-
níkem objektu Město Bílovec, které zámek
zpřístupnilo veřejnosti a postupně realizuje
jeho obnovu.

Popis: Zámek se nachází v jihovýchodní
části městského jádra přímo na horní hra-
ně údolí říčky Bílovky. Zámecký areál, ve-
stavený do koutu městské *fortifikace, byl
přístupný od tzv. Dolní brány komunikací
stoupající podél městské hradby (C), ke kte-
ré se přimykalo také jeho hospodářské zá-
zemí. *Archeologické výzkumy prováděné
na nádvoří zámku od r. 2004 naznačují, že
s intenzivnějším osídlením této části města
lze počítat teprve v průběhu 15. století, což
koresponduje také s historickými zprávami,
které ukazují na vznik opevněného sídla
ve městě nejspíše právě v tomto období.
Nejstarší identifikované stavební jádro
zámku, resp. městského hradu, v podobě
obdélného paláce s rozsáhlým sklepem za-
klenutým valenou klenbou (snad z poslední
třetiny 15. století) se dodnes dochovalo ve
hmotě jeho severního křídla (A); nejasný
prozatím zůstává rozsah případné další zá-
stavby a podoba opevnění. O něco mladší
stavební fázi, pravděpodobně z přelomu
15. a 16. století až první třetiny 16. století,
náleží průjezdná branská věž (F) s padacím
mostem (E), odkrytá v roce 2015 v průbě-

↑ Zámek na historické pohlednici z počátku 20. století. Muzeum v Bilovci, inv. č. 1485

hu rekonstrukce nádvoří. Spolu s navazující hradbou a příkopem (D) chrání tato brána areál hradu na západní straně; v té době byla také původní palácová stavba v místě dnešního severního zámeckého křídla prodloužena směrem k západu (B). V závěru 16. století byl hrad renesančně přestavěn do podoby čtyřkřídleho zámku s dvojicí okrouhlých nárožních věží nebo bašt na východní straně a branská věž spolu se západní obvodovou zdí byly začleněny do jeho nově vzniklého západního křídla.

Současnou podobu s nádvoří obvodovou chodbou dostalo v té době také křídlo východní a jižní. Barokní obnově zámku po požáru v roce 1729 pak lze připisat vznik schodišťového přístavku v severovýchodním koutě nádvoří, změny dispozic a zaklenutí některých místností. Z této doby také pochází archeologicky odkrytá kamenná dlažba nádvoří skládaná z říčních valounů a lomového kamene v pravoúhlém rastru. V rámci poslední rekonstrukce bylo toto historické dláždění opraveno a doplněno

↑ Valenou klenbou zaklenutý suterén nejstaršího jádra hradu s dodatečně vloženou arkádou. Foto P. Kaniová

↑ Vstupní portál suterénní místnosti nejstaršího identifikovatelného stavebního jádra hradu. Foto F. Kolář

a naznačen je v něm půdorys archeologicky odkrytých reliktů zbořeného západního křídla zámku, včetně původní branské věže. Výsledky archeologických výzkumů a stavebněhistorických průzkumů budou spolu se získanými artefakty (mj. kamenné architektonické články) prezentovány také v rámci plánované expozice stavebního vývoje zámku v suterénu jeho nejstarší části.
[pk, fk, zež]

Literatura: Plaček 1996; Grůza – Augustinová 2001; Kiecoň 2015.

Okolí:

- (1) Velké Albrechtice (NJ), pozůstatky středověké vodní tvrze: N 49°44'57.62", E 18°3'1.58" (2,5 km).
- (2) Lubojaty (NJ), kostel sv. Jiří: N 49°46'49.64", E 18°2'56.36" (3,6 km).
- (3) Petřvaldik (NJ), středověká dřevěná komunikace v řečišti Odry: N 49°43'28.35", E 18°7'45.94" (8,8 km).